

Politikai, társadalmi, közgazdászati, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÖTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban: A kiadóhivatalban; Budapesten: Lang Lipót és Schwarz; Haasenstein és Vogler (János), Dukes és Mezei, Goldberger A. Bécsben: Haasenstein és Vogler, (Otto Maasz), Schalek Henrik Oppelik Alajos, Dukes M.; Frankfurtban: Daube G. L. és Társa; Berlinben: Rudolf Mosse; Bukarestben: Vatzina R. hirdetési irodájában

148. szám.

BRASSO, Kedd, december 22-én.

I-ső évfolyam 1885.

A magyar közművelődési egyletek és azok ellenségei. II.

Ha jól körütekintünk, úgy találjuk, hogy ezen visszás tulajdonokból még ma sem vetkőztünk ki annyira, mennyire a nemzet és az ország helyesen felfogott érdeke megkíváná. Az angolok feszes gögje teremte meg az irkérést, különben Írland már régen odasimul vala az anyaországhoz. Az angolok is későn okulnak saját kárukon.

Nálunk — még mindig a 48 előtti időkről szölok — a földesuri viszony ellentétei még kiegyenlíthetők lesznek vala, ha a társadalom a kölcsönös idegenséget maga is nem ápolja s tovább nem fejleszti. De ezt tette. A vármegyék intézményeinek arisztokráciai jellege következtében az alkotmányos jogok élvezetéből kizárt idegen nemzetiségbelieket lenézték, a velük való érintkezésben ridegek valának.

„A magyar — mondja Jakab Elek — valóban megfoghatatlan előítéletes a más nemzetiségűek irányában; önhitt, elbizakodott, mértéket nem ismerő nemzeti büszkeségében. Ezért szerfelett nehezen tud ő hódítani s olvasztani; hona különböző ajku lakosait ezért nem volt képes századokon át egységes néppé forrasztani. A mi hódítást tett is ezer év óta, magyar arisztokráciai kiváltságokon alapuló közintézményeinek köszönhető. A korona hódított és a nemes-level, a kizáró földbirtok és ősiség, a törvényhozási jogosultság, hivatalképesség és honvédelem; de irodalmunk, művészetünk, iskolánk és mindezek fölött affabilitásunk és társadalmi erényeink nem. Érttem az 1848 előtti időket, mert ma mindez másképen van. — A spanyol büszkébb nem volt, mint mi. „Tartsd szerencsédnek a spanyol koldusnak alamizsnát adni” — így gunyolja a világ e népet gyöngeségeiért. Valóban mi is ilyformán viseltük magunkat, mintha azt kívánók vala, hogy más népek hozzánk tartozni szerencsájüknék tartsák. Angol, francia, német, olasz mind gyorsabban asszimilál, mint mi. Való, hogy e boldog népek száma a miénkhöz képest óriási nagy; de higyjük el, hogy egyéniségünkben is van ennek egyik főoka. . . .

Mint Windischgrätz herczeg a „telivért” a báróságnál, úgy némely magyar arisztokrátá is 1848 előtt az embert a „nagyságos” urnál vélte kezdődni; az ezen alóliak nem voltak azok . . .” stb.

Eddig Jakab Elek. Azonban nem tagadjuk, hogy a demokrácia nálunk még mai napság is igen gyenge lábbon áll, s vannak dolgok, a melyek bizony egészségtelen állapotra vallanak s nem alkalmasak arra, hogy nemzeti ügyeinket előmozdítsák.

De térjünk vissza a kultur-egyletek elleni mozgalmakhoz.

Az ugynevezett szász-német néppárt brassói közlönye, ezen a mesebeli felfuvalkodó béka szerepét vivő lap idei 267. számában, saját ízetlen zöldségével felpiperézve, a rokonérzelmi bécsi „Neue freie Presse” egy cikkét közli, mely jóakaratot szinlelő hangon a magyar közművelődési egyletekkel foglalkozva, többi között így nyilatkozik: „Egy polyglott államban valamivel több előrelátás és tapintat legalább is ép oly hazafias lenne, mint ezen társadalmi cselekvés harcizosainak kérésekései.” És e jóakarónk figyelmeztet bennünket, miszerint „oly időben, midőn a nemzeti mozgalom igen könnyen előidézhethet nemzeti bonyodalmakat, miknek felmerülésével a kulturegyletek agitációja a délkeleti határon valószínűleg borzasztó visszahatást teremthetne, hol jelenleg annyi gyűanyag van felhalmozva.”

Nem lévén szándékunk a bécsi lappal meddő polemiba bocsátkozni, csak ügyeinkbe való hivatlan beavatkozására batorkodunk néhány megjegyzést tenni.

A „Neue freie Presse” azon nagy-osztrákpárt közlönye, mely a germánizálás apostolait magába foglalva, utolsó tromfját az 1861-iki februári pátenssal kijátszván, 1866-ban államrontó játékát örökre elveszté. Azon párté, mely benső egyenetlenség és a miatt, mert Magyarországgal szemben feltalálta a jogeljátszás elméletét és mert végül, a midőn csak lehetett, Magyarország anyagi megkárosítására törekedett: az ausztriai birodalmi németek megingathatlannak látszott hegemoniáját elejtették olyformán, mint a mesebeliek a konczot, úgy hogy végül a szlávok által egészen sarokba lettek szorítva.

Egy katonai tisztviselő, kit nem számítottak a legokosabbak közé, de a kinek többször volt alkalm a kincstárnak jó szolgálatokat tenni, tanácsosi czimért folyamodott. A tanácsosi czim meg is adatott neki, de oly feltétel mellett, hogy soha se menjen a fejedelemnek tanácsot adni. — Tiszteljük, becsüljük a „Neue

freie Presse” férfait; de ha egyszer tanácsra szorulunk, akkor bizonyára nem ő lesz az első, kihez folyamodunk.

Ennekelőtte gyakran hangoztatott a panasza, hogy Magyarországon mindent az államtól várnak és hogy a társadalom önkéntes akcióra nem képes. Ujabb időben azonban örömmel tapasztaljuk, hogy társadalmunk, mely különben ott, hol magasztos nemzeti és kulturai feladatok forogtak kérdésen, mindenkor dícséretes áldozatkészséget tanusított, — az érellyes kezdeményezésre szükséges ruganyossággal bir.

A legujabbkori társadalmi akciók közül a közművelődési egyletek alapítása osztatlan helyesléstünk s minden elfogulatlan hazafi rokonszenvét megérdemli. Ezen szociális mozgalmak jellege első sorban védelmi. Mert az a sajátságos jelenség senki által el nem vitatható, hogy az ország erdélyrészi egyes területein az oláh elem a magyar elem rovására terjeszkedett. Vannak itt egész helységek, sőt egész vidékek is, melyek lakossága tiszta magyar családi neveket visel, de a melyek ennek daczára egy árva magyar szót sem értenek; és ezen beolvadás máig sem szűnt meg. A legfeltűnőbb pedig az, hogy az erdélyi oláh nem kulturai fölény és vagyoni tulsuly által győz a magyar faj felett. A román köznép indolens és egy második nyelv megtanulására nem hajlandó; ritkán tanulja meg magyar szomszédja nyelvét, míg a mozgékony magyar kiváló nyelvtelenségével a román nyelvet hamar elsajátítja. Ott, hol a magyarság anyagi viszonyai kedvezők, a román nyelv megtanulása még nem vonja maga után az elnemzetlenítést; azonban ott, hol a magyar községek gazdasági hanyatlásban vannak, a dolog másként áll. Az elszegényedés s ebből kifolyólag a kulturai elhanyagoltság a magyarra nézve egy jelentőségű a román elembe való beolvadással.

Az országgyűlés két háza közti érintkezésnek szabályozása tárgyában kiküldött országos bizottság br. Vay Miklós elnökle alatt 19-én tartott ülésében befejezte munkálkodását. Az ülésen Rakovszky István albizottsági előadó beterjesztette a bizottság elvi megállapodásai alapján szerkesztett albizottsági javaslatot, melyhez a bizottság rövid vita után néhány lényegtelen módosítással hozzájárult. A bizottsági jelentést br. Vay elnök fogja a két ház elnökének bemutatni.

A „BRASSÓ” TÁRCZÁJA.

Erdély közelmúltjából.

— Bartha Károlytól. —
(Vége.)

Nagyon félt az a bécsi kormány a könyvektől, kivált ha azok ujak s politikai tartalmuak találtak lenni. A cenzura nem engedett nagy forgalmat a nyomdáknak. Általán nem volt inyökre az a világoosság.

A mi jó könyv volt, az tilos is volt.

Megnyitja ezek szerint nálunk „Bölöni Farkas Sándor utazása Amerikában”, és a „Balitéletek” b. Wesselényi Miklóstól.

Farkas Sándor tárta fe! az ujvilágot előttünk a maga valóságában. Utirajzában tömördek eszmét, tapasztalatot rakott le. Merészen mondta ki félszázaddal ezelőtt, hogy Europa államrendszerét megbuktatandja az állandó katonaság és államadósság. Mert a távolba is be tudott látni s könyvét betiltották. Ugy kívánta az akkori kormánypolitika: hogy a nép ne gondolkozzék, ne tudjon, ne sejtjen semmit abból, a mi a hazára, nemzetre vonatkozik.

A „Balitéletek”-ben Wesselényi tisztázni törekedett a kor politikai nézeteit, ostromolta a társadalmi ferdeségeket, előítéleteket; tanította, ébresztette az újabb nemzedéket.

Mint a „Budapesti hirlap” mult évi 318-ik számából olvasám, e becses könyv megjelenését még most is homály fűdi.

Dr. Ballagi Géza az idézett számban helyesen jó le azon következtetésre, hogy a „Balitéletek”-et sem Hartleben, sem Wiegand nem adta ki; való is az. Cikkét e szavakkal végzi: „Ha valaki többet tud: mondja el.”

Mulik az idő; kihálnak sorban az egykoru szemtanuk; homályosabbá, homályosabbá válik a multak felett a láthatár. Mentsünk meg hát a multak kegyetes emlékeiből, mennyit megmenthetünk.

Megpróbálom lelebbenteni a fályolt a „Balitéletek” eredetéről.

Helyet adok Dr. Ballagi Géza azon állításának, hogy a „Balitéletek” czimlapján a megjelenés helyéül álló „Bukarest” a félrevezetés okából figurál. Én még az 1833. évszámról is azt tartom.

Az érintett mű N.-Enyeden és pedig 1834-ben nyomtatott. Ismertem azt, ki annak betűit szedte; az ötvenes és hatvanas években kartársam, barátom volt. Neve: Kelemen István, ki már 19 év óta aluszsza az igazak álmát.

Ő Erdélyben, Halmágyon, 1817-ban született. N.-Enyeden a Bethlenianumban tanult néhány évig, hol is 1834-en a főtanoda nyomdájába lépett be s volt ott hat évig. Működött később mint munkavezető Ko-

lozsvárt is a ref. főtanoda nyomdájában. Életének utó korszakában evang. segédpap és tanító volt Brassóvidéken, Türkösben, hol 1865-ben el is halt.

Gyakran mondá ő: hogy a „Balitéletek” betűit ő szedte ki Enyeden, a Bethlenianum nyomdájának a pin-czéjében. Mindenkor, mikor azt emlité, az önértettség kinyomata sugárzott arcán. De minthogy ő 1834-ben lépett be a nyomdába, tehát a könyv megjelenése is csak azon évben történhetett. Tehát az „1833” évszámmal is a policziát akarták kijátszani.

Sikerült hát Wesselényinek kiadni remek művét; de rajta függtek a bécsi kormány szemei mindvégig.

Ennyit a „Balitéletek”-ről.

Mennyire vak, és elfogultan ragaszkodó volt az a bécsi kormány?

Wesselényi nagy látnoki felfogással megírta a „Szózat a magyar és szláv nemzetiség ügyében” czimű művét. Visszavezette abban másfél század előttre a muszkatörekvéseket. Könyve a tiltottak közé soroztatott.

Még Vörösmarty is hangoztatta:

„Hű egység tartsa össze
Fiait;
Hogy leküzdje észak rémes
Árnyait.

Wesselényi száműzetett; Graefenbergben élte le hátralevő éveit.

De Bécsben nem értek czélt a tilalommal, sem a szoros censurával.

A képviselőház 19-én d. e. ülése elnökletével Pécsy Tamás elnöklete alatt tartott ülésében Rudnyánszky József br. főrendiházi jegyző bejelenté, hogy a főrendiház a jövő év első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő kiadásokról szóló törvényjavaslatot változatlanul elfogadta. Ekként a törvényjavaslatot mindkét ház elfogadván, az szentesítés alá terjesztetik. Elnök ezután boldog újévet kíván a ház tagjainak s az ülést bezárja.

A szerb-bolgár háboru.

London, dec. 20. A Times hire szerint a konstantinopoli konferencia újbóli megnyitása valószínű, mert a porta sürgeti azt. Olaszország valószínűleg indítványozni fogja, hogy a tárgyalások egészen új alapon indíttassanak meg, melynek lényege az lenne, hogy a status quo helyreállítása ejtessék el.

Belgrád, dec. 20. A nemzetközi katonai bizottság tegnap Nisben megalakult. Az elnöki tisztelet Olaszország meghatalmazottjára, Cerranti alezredesre ruházták, minthogy a bizottság kiküldésének kérdésében Olaszország tette a kezdeményező lépést. Milán király kihallgatáson fogadta a bizottságot, mely Béla-Palánkán át Pirotha indult. — Topálovics ezredes, a vezérkar főnöke, fölhatalmaztatott a fegyverszünet megkötésére.

Nis, dec. 20. A közeli miniszterválságról terjesztett hírek aaptalanok. A belső helyzet a háború által mit sem változott; a katonai helyzet pedig négy hét óta lényegesen javult. Garasanin külpolitikáját, melyet másfél év előtt inaugurált, a háború és az általános külpolitikai helyzet csak megszilárdította.

A szerb kormány ma is ugyanazon álláspontot foglalja el, mint a szerb-bolgár háború kitörése előtt; ez álláspont, vagy status quo ante az egész Balkánon, vagy a balkáni állapotok új egyensúlyba helyezése.

Megyei ügyek.

Brassó megye rendes őszi közgyűlése

— decz. 17-én.

(Folytatás.)

A szentesített törvények, konzulok kineveztetésének kihirdetése után a gyűlés áttér a tárgyrend további pontjaira; nevezetesen a földmívelésügyi miniszter leiratára, hogy a hétfalusi erdőkezelési bizottság fegyelmi ügyei az 1876. évi törv.-czikk 5. s 6. §-ai értelmében tárgyalandók. A pöczegődrökre nézve a belügyminiszter elrendeli, hogy a megyei közgyűlés határozzon.

Az áll. választmány véleménye alapján a közgyűlés az erre vonatkozó tanácsi s alispáni végzést feloldja s az ügyet újbóli határozathozatal végett a városi képviselőhöz teszi át.

A bányamunkások testi épségének megvédésére vonatkozó szabályrendelet jóváhagyatott; a Brassóba behozandó eczetessentia megvámolására nézve utasított a városi képviselő, hogy ne csak a hehozatalra, hanem kivételre is határozzon; a Brassóban építendő csapatkórház ügyében a honv. miniszter a tervek mielőbbi felküldését kéri s megjegyzi, hogy a mennyiben a kórháznak bérloje a kormány leend, az kamatmentes kölcsönököt nem adhat. A közgyűlés ennek folytán a már régebben kiküldött bizottságot meghatalmazza, olcsó kölcsön kieszközlése céljából pénztézetekkel lépni érintkezésbe.

Sokszor teljesedik be éppen ellenkezője annak, a mit akarunk.

Minél többet tiltottak valamit, annál mohóbban és többen olvasták. És minthogy a fölébredt szellem fölismerte a tilalmakban a nemzetgyilkolási szándékkal saturált bécsi politikát: minden tanult fiatalban egy-egy hőse növekedt fel az 1848-as korszaknak.

De eljött a „dies irae” is.

A bécsi camarilla bérenczei felégették 1849-ben, jan. 9-én Enyedet; szétszórák a nyomda azon betűit, melyekből egykor a „Balítéletek” szedettek ki; felperzselék a főtanoda könyvtárát, kiirták lakosai nagyrészét, s hogy a törökvilág Hamzsabégjétől ne maradjanak távol mint Szapárit, egyik tanárt járomban fogják.

A tanuló ifjak hasonfelét felemészté a harcok vihara.

Megfogyva bár, még élünk.

Kik megmaradtunk, mentsük meg a multak romjaiból azt; a mi még menthető.

Apróságok.

Tiltakozás.

A kis Márta apjához:

— Papa, adj egy körtét.

— Nyisd ki a szácskádat, majd dobok egyet bele.

— De Papa! hiszen én nem vagyok levél-szekrény.

A megye 1886. évi költségvetése (teljesleg 50 frt 65 kr) s a legtöbb adót fizetők névjegyzéke jóváhagyatott. Minthogy a lefolyt félévben három biz. tag elhalt, azok helyébe új választás rendeltetik el, melynek napjaul január 21-ike tüzetik ki.

Az első tárgy, mely hosszabb tárgyalást provokált, a megyei tisztviselők nyugdíjazási ügye volt. — Tompa Sándor főjegyző előterjesztvén az ügyet, a gyűlés a hirlapilag is közölt szabályzatot felolvasottnak tekinti s azonnal a tárgyalásba bocsátkozik.

Maager Ferencz kevésnek tartja a 2%-ot s kéri azt ötre emelni, az özveggy pedig ne kapja a férje nyugdíjának felét, hanem egy harmadát. Tompa Sándor főjegyző alaposan és behatóan indokolván a bizottság és áll. vál. álláspontját, kéri a szabályzat változatlan elfogadását, míg Schnell Károly ügyvéd kéri az ügynek a bizottsághoz való visszaszármaztatását, hogy azt újbóli fontolóra vegye. Miután a főispán is támogatta az újbóli tárgyalást, Tompa azon indítványára hogy küldessék ki egy új bizottság, ez által alkalmat nyújtandó többeknek, hogy az ügy iránt érdeklődve, kellő tájékozást szerezzenek arról, egy új bizottság küldetik ki az alispán elnöklete alatt a javaslatnak a felhozottak alapján való tárgyalására s a tavaszi közgyűlés elé való terjesztésére.

A megyei utak befásítására vonatkozó szabály, a közig. bizottság intézkedése a kutyatartás szabályozására, a közig. biz. féléves jelentése, a levágandó borjúk korára vonatkozó szabályrendelet stb. tudomásul vétetnek s jóváhagyatnak. — Érdekesebb határozat az, mely a megyei szabályrendeletek összeállítására vonatkozik. Ugyanis a különféle szabályrendeletek s azok módosítása, ma teljesen szétszórtnak van, úgy hogy azokon eligazodni bajosan lehet: ép ezért a gyűlés megbizza a főjegyzőt, hogy azokat állítsa össze s a kiküldött bizottsággal tárgyalassa, annak idején pedig a közgyűlés elé terjeszsze.

A megyei útmunka 1886. évi költségelőirányzata, a törvényhatósági utrendőri szabályzat módosítása, tiszti ügyész előlegének számadása, a községi számadások és költségvetések elfogadtattak; a hétfalusi szolgabírónak egy állandó díjnak engedélyeztetett.

A tárgysorozat 25. pontját a köigazgatási bizottsági tagok választása képezte, mely felette érdekes. Lázár Gerő (egyetlen magyar) s Schnell Károly egyhangulag megválasztatott, a régiek közül újbóli megválasztatott Ridély Frigyes és Schlandt Gottlieb, míg Hubbes János lelkész helyébe Lengeru János választatott. (Hogy a közig. bizottságba román is választatott, azt csak helyeselni tudjuk nemzetiségi szempontból; sajnáljuk azonban, hogy épen Hubbesnek kellett kiválasztatni, a ki maga is a nemzetiségek békés együttélésének harczosa.) A köigazgatási bizottság felterjesztésére az Olt folyó szabályozására nézve hasonló értelemben felirat intéztetik a földmívelési miniszterhez. Elvi tekintetből érdekes az árvaszék egyik jelentése. Ugyanis a megyei árvaszék orvosi vélemény folytán egy egyén gondnokság alá helyezése céljából megindította az eljárást; minthogy azonban a törvényszék ezt beszüntette, az árvaszék 49 frt 75 kr. perköltség fedezésére íteltetett. A közgyűlés ezt a költséget a tartalékalapból utalványozta ki. A megyei igazoló választmány megalakítatván, megválasztattak: Dr. Fabriczius József, Ridély Frigyes, Strevoi Miklós, Reimesch Ferencz és

Gyors utazás.

Hogyan ön öt nap alatt utazott Amerikába? Az lehetetlen! hiszen a leggyorsabb hajónak is hét nap kel az utazásra.

Kérem én az első osztályban utaztam. A többi osztály két nappal később érkezett meg.

Finom megkülömböztetés.

Egy valaha jobb viszonyok közt élt ur harmadendű vendéglőt keres föl, a hol a pinczében volt komornikjára ismer.

— Jó a leves, Jean?

— Köztünk legyen mondva, nagyságos ur, tiszta víz.

— S a consomée?

— Az is víz, gróf ur, hanem már desztillált.

Furesa törzsfa.

Ismeri X. urat, a hirhedt börsziánert? Azt hiresztéli, hogy nemes ember, hogy törzsfája iz van!

Csak törzsfája? azt hittem, hogy legalább is egész törzs-erdeje van a bakonyi erdő!

A pályaudvaron.

Idegen lélekzet nélkül:

— Bocsánat uram, mikor megy ma az utolsó vonat Bécsbe?

Portás nagy flegmával:

— Tisztelt áram, azt mi ketten nem érjük meg!

Elővigyázat.

Erdész a vadászatot résztvevő vendégekhez:

•Uraim, meneküljenek! A gróf ur löni akar.

Schlandt Gottlieb. Főispán által kinevezettek: elnökül Schobeln Károly, tagokul Günther Ede, Nagy István és Marginean Simon. A Szász-Hermány és Aldoboly közötti Olt-hidra nézve a közgyűlés ki mondja, hogy törvényhatóság azt tulajdonos községek-től átveszi és együttesen Háromszékkal maga építteti ki, a hidvám beszüntetése mellett. Továbbiakat jog-érvényesen intézni, megbizsa a közigazg. bizottságot.

Legérdekesebb pontja a tárgyalásnak Brassó város 1886. évi költségelőirányzata volt. Annnyival érdekesebb, mert évek óta örökös pañaszok merültek s merülnek fel Brassó város rossz gazdálkodása miatt, sőt hirlapilag is tárgyalattak. Mindez azonban nem használt s Brassó vagyonkezelése ma ép oly rossz, mint azelőtt volt. Elismerte ezt a megye állandó választmánya is, midőn az 1886-ik költségelőirányzatra nézve azt javasolja, hogy: tekintettel arra, hogy a városi költségvetésen kívül számtalan póthitelre vonatkozó határozat is fordul elő, jövőre nézve utasittatik a tanács odatörekedni, hogy a költségvetést oly alaposan készítse, nehogy póthiteleknak szüksége merüljön fel; továbbá a bevételek szaporítása s kiadások apasztása folytán a most felmerült 22% pótdadó elenyésztetését eszközölni igyekezzenek.

Fabriczius Károly ezzel szemben nemcsak a város képviselő testületében a Bolonya-nagy-utca közötti tér szabályozására vonatkozólag bevett 3000 frt ellen bejelentett felebbezését kívánta indokolni s tárgyalatni, hanem a költségvetés egyes pontjai, jelesen a kövezetvámra vonatkozó tételt is a közgyűlés által óhajtotta volna módosíttatni.

Düek József, Schnell Károly és Lengeru János ezen eljárás nem törvényes voltát megvilágítva, különösen Schnell élesen jegyzi meg, hogy Fabriczius vagy nem élt a városi képviselő ülésén tanácskozási jogával, vagy ott visszhangra nem talált. Ezért pedig lehetetlen, hogy a megye közgyűlése szenvedjen (bűszen.)

Fabriczius indítványa nem birt törvényes alappal, ez tény s így azt formai tekintetből könnyű volt megtámadni; azonban nem mulaszthatjuk el megjegyezni, hogy ha ez sikerült is, de azért Frabriczius oly érdekes és a város gazdálkodását nagyon rossz színben, az adófizető polgárok tulságos megterhelését pedig nagy mérvben feltűntető adatokat szolgáltatott, — melyeket megdönteni távolról sem sikerült — hogy valóban kívánatos lenne, ha ezen felette fontos és érdekes adatok illetékes helyen a maga idejében tekintetbe vétetnének.

Harmath Lajos ügyvéd rosszalólag kívánja visszautasítani a költségvetést azon szempontból, mert tapasztalható, hogy a városi fekvőségekkel igen rossz gazdálkodás történik.

Schnell ezzel szemben felhozza, hogy, ha lehetséges is, adatai a közgyűlésnek nincsenek s így ez értelemben határozni nem lehet.

Tompa Sándor nem támogathatja Harmath indítványát, tekintettel az indemnyitivel összekötött s már ezelőtt gyakorlatban is tapasztalt nehézségekre, s ismételtén kifejtve az állandó választmánynak az előadó által kifejtett intenczióját, kéri az áll. választmány véleményének elfogadását.

Az utolsó szónok e tárgyban Brassó város polgármestere, Brennerberg Ferencz volt, a ki védekezik Fabriczius és Harmath vádjai ellen és kiemeli, hogy „Brassó város vagyonkezelése egy tiszta üveggel leborított szekrény, melybe betekinhet bárki, a nélkül, hogy a kezelőknek azért aggódniok kellene.” (Már ez kissé merész állítás, mert még emlékezetünkben van Galter és Orelt erdészek s ujabban Thiesz adószedő 16 hónapig eltussolt sikkasztási esete és annyi más visszaélés, mit e helyen nem ujtunk meg.)

A hosszú vita után az állandó választmány véleménye nagy többséggel elfogadtatott, mi ellen Harmath Lajos fellebbezést jelentett be.

Az idő előhaladván, az elnök főispán a gyűlést délutánra halasztja.

(Vége következik.)

Emlékezésed.

(Folytatás.)

Ezzel a várhatóság székhelye Brassóból Törösvárra tétetvén át, a székely ispán viceregenséről többé nincs adat, hanem azok helyét a törösvári várnagyok töltik be.

Ezeknek is befolyásuk lassanként mindinkább gyengült. Zsigmond király 1587-ben azon jövedelem adókból, a melyeket a székely ispán vagy a törösvári vármegyék addig huztak, a várost felmenti, sőt nem-sokára a várnak akkor Polyánnak nevezett tartozandóságát is egészen Brassónak adamányozza. Csak a pusztá vár maradt meg, de még most is jó szolgáltatott tett, mert midőn Amurates török szultán 1421-ben betört s a Barczát feldulta a város itt biztos menekedeket talált. Mindemellett is a város minden erejével

Dr. Weisz Ignác védőbeszéde.

Tartotta az alsó-árpási választási ügy f. hó 3-iki végtárgyalásán.

A művelődés terjedésének, a felvilágosodottságnak egyik legszebb és legfenségesebb vívmánya kétségen kívül a népek életébe átültetett önkormányzati jog, egy jog, mely a műveltebb korok — a népeket egy és más rendszerek alakjában leigázó — despotizmusának végét vetni volt hivatva, s mely a népek életében az alkotmányosságban a népképviseleti rendszerben és az állam és a polgárzat ügyeit intézni hivatott országos képviselők szabad választásában nyilvánul és nyer valódi kifejezést.

Azokat, kik az önkormányzatot a népek kebelébe bevezetni és meghonosítani akarták, a legjobb, a legnemesebb intencziók vezették, mert azok saját művelt lelkületük és erkölcsös érzületekből kiindulva, lelki szemeik előtt egy oly emberiséget véltek látni, melyben a műveltség, az erkölcsösség már mindenkiben meghonosult, de mivel ezen intézmény, mely az emberiség legjobbjai által, az emberiség javára meghonosítani czéloztatnak, a kellő talajra nem talált, mert a társadalom egy nagy része még műveletlen, mert az emberiség egy nagy része erkölcstelen és mert sokan ezen műveltelenséggel és erkölcstelenséggel saját önző céljaik érdekében visszaelni jónak találják, ezért látjuk azt, hogy ezen a teoriában igen is üdvös intézmény azon áldásos hatást, melyet attól megvárni joggal lehetett, meg nem hozta.

Igy látjuk a történelem tanúsága szerint, hogy a legrégibb időkől kezdve mai napig is a képviseleti rendszerből folyó választási jog csak igen-igen kivételes esetekben volt ment minden befolyástól.

A legszebb időkben a választó polgárok, mint ezt Görögország és Róma története igazolja, a jelöltek és ezek barátai által szép beszédek, hangzatos frázisok és mindenféle ígéretek által befolyásoltattak, míg később az étetés és itatás is divatba jött, mely étetés és itatás különösen az által is bevett szokássá lett, hogy a választások távoli vidékekről voltak kénytelenek egy bizonyos helyre összegyűlni szavazati joguk gyakorlása végett és ide élelmet magukkal nem hozván, az ezen helyen lakó polgárok, és különösen a képviselő-jelöltek vendégszeretete is magával hozta, hogy ezen idegen választók megvendégeltettek.

Ezen a választók és a jelölteknek még legtöbb esetben öntudatán kívüli befolyásolás és megvesztegetés azonban az újabb időkben már más alakot öltött.

A kor anyagiassá lett, és a nép belátván azt, hogy a jelöltek ígéretek a legtöbb esetben meg nem tartják, hogy politikai hitvallásukat változtatják, hogy azokat önérték vezeti, hogy a törvényhozó testület maga, mely ezen választottakból áll, legtöbbször nem a nép érdekét hordja szíven és nem annak érdekében működik, és belátván azt is, hogy egyes kortesek csak saját zsebük érdekében hirdetik a legalaptalanabb ígéretek, beállott a választási jog gyakorlása tekintetében azon közöny, melyet ma is sok helyt is tapasztalunk, és a mely közöny karöltve a nép anyagiassá vágyaival azt idézi elő, hogy Angliában, Franciaországban és más mivelt államokban épp úgy, sőt nagyobb mérvben, mint nálunk a választásoknál a népet csak bizonyos — meg sem valószínűsíthető — ígéretek és sokszor csak idővesztése és fuvardíjainak megtérítése esetén lehet arra bírni, hogy szavazati jogát gyakorolja.

Az eddigiekből kitűnik t. törvényszék, hogy jelen esetben egy a történelmi fejlődés által létesült jelenséggel állunk szemben, mely történelmi jelenség már abban leli kifejezését, hogy a társadalom műveltebb osztálya azon hitben él, hogy szavazatáért őt valamely díj jogosan megilleti.

Védenczem védelméhez, ki a legalaptalanabban azzal vádoltattott, hogy a választás előtt némi ígéretek tett, az eddigiek igaz, nem tartoznak, de miután a korrupció társadalmi jelenség és ezen jelenség a társadalom minden tagját kell, hogy érdekelje, kötelességemnek tartottam az ügy felvilágosítására, de a többi vádlottak érdekében is reá mutatni arra, hogy ezen évszázadok alatt nagyra volt és a népeletbe áment korrupció csak mentségül enyhítő körülményül szolgált a vádlottaknak.

De ezenkívül van még egy más fontos körülmény is, mely jelen ügy elbírálásánál figyelmen kívül nem hagyható, és mely vádlottak mentségül szolgál és ez azon körülmény, melynek alapján jelen ügy megindított.

A vizsgálati adatok szerint Trimbítás Juon és Rogozea Juon megbízták és meghatalmazást adtak Benedek Gyula fogarasi ügyvédnek, ki ellenzéki elveket vall és kerületében éppen a lefolyt képviseleti választásnál is az ellenzék egyik legfőbb képviselője volt — hogy ez Jacob Sofoneát — kinél e végre állítólag pénz van, — perelje be azon 10 frtéért, mely nekik állítólag Sofonea által szavazatukért ígérve lett, és Benedek Gyula, a helyett hogy ezen 10 frtot polgári per uton érvényesítette volna, a meghatalmazásuk alapján Trimbítás és Rogozea nevében bünvádi feljelentést tett dr. Ullmann Sándor és választói ellen, mely bünvádi feljelentés képezi a jelen ügy kiindulási pontját.

En nem akarom kutatni, hogy minő úton és módon jutottak Trimbítás és Rogozea, kik kormány pártiak — az ellenzéki Benedek Gyula ügyvédhez, azt sem akarom kutatni, hogy hogyan vállalhatta el nevezett ügyvéd a 10—10 frt felhajtását, mely törvény szerint nem is perelhető, sőt azt sem, hogy miért adott be nevezett ügyvéd, bünvádi panaszt egy polgári kereset helyett, mert ez a meghatalmazást adott dolga, de azt igen is ki kell emelnem, hogy nevezett ügyvédnek kötelessége lett volna a meghatalmazást adókat arra figyelmeztetni, hogy ha bünvádi panaszt

alapján szavaztak, ők magok első sorban elítélhetnek és elzárhatnak, a mint ez az elítélés tekintetében be is következik, már pedig hogy ez megtörtént volna kétsésem és lehet hogy jelenleg az ellenzéki elvek nyomták az ügyvédi kötelességet, mely körülmény ugyancsak vádlottak beszámíthatásának enyhítéséül szolgál.

A mi magát védenczemet, Krausz Hermannnt illeti, a tek. kir. ügyész ur maga is elállván a vádtól, ha buntető perrendtartásunk a t. törvényszéket ehhez kötné, vagy ha a vádelv nálunk már életben léptetve volna szükségtelen volna tovább szólnom, de mivel a t. törvényszék a vádhoz kötve nincsen, magam részéről csak arra utalok, hogy míg egyrészt azon egy pár vádlott, kik azt állítják, hogy védenczem nekik 10 frtot ígért, olyanok kik pénzt nem kaptak, tehát érdekeltek az olyanok, kik most sincsenek tisztában azzal, hogy a mai végtárgyalás vajjon nem azért tartatik-e, hogy a 10—10 forintot ők megkapják, nem is álmódván azt, hogy mi saját elítélésük fölött kell határozni, — addig másrészt számos, a művelt osztályhoz tartozó, minden érdektől ment, tekintélyes tanu eskü alatt vallván, hogy Krausz Hermann egész nap velük volt, nemcsak ígérte nem tett, de a drágosi választókat, kik tőle ígérte és pénzt kértek, határozottan elutasította: védenczem ártatlansága kétségtelen lévén, csatlakozom az igen tisztelt ügyész ur indítványához és kérem Krausz Hermannnt ártatlannak nyilvánítani.

Helyi és vidéki hírek.

Megerősítés. Solymosi-Förderné Anna áll. polgári leányiskolai munkatánitónót a vallás- és közoktatásügyi miniszter állomásában végleg megerősítette.

Jótekonyság. A rom. kath. jótekonysági-egylet karácsonyfaünnepélyét f. hó 24-én d. e. 4 órakor a „Nr. 1.“ vendéglő nagytermében tartja, mely alkalommal 120 szegény sorsu gyermek felhívemükkel, és ruhadarabokkal fog megajándékozni. — Ezen ünnepélyre a t. cz. egyleti tagok, valamint a közönség tisztelettel meghívatik; belépti díj 10 kr.

A „Gazeta Tr.“ egyik közelebbi számában egy felhívás van a román honpolgárokhoz, hogy adakozzanak a brassói szegény román iparos tanoncok számára s ezt így indokolja: Ama csekély eszköz, mely felett az Asociatiunea rendelkezik, nem elég e szegény gyermekeknek a szükséges ruházattal való ellátására annyival is inkább, mert ma — román iparos tanonc iskolának a magyar kormány által történt bezárása következtében, az Asociatiunea kénytelen szerény költségvetés legnagyobb részét idegen ipariskolák által tandíjfizetés és taneszközökre fordítani, mely iskolákat ma minden román iparos-tanonc kénytelen látogatni. Megjárja ez reklámnak, félrevezetésnek, „vakulj román“-nak, de nem úgy van a dolog. 1. A brassói románoknak nem volt, csak akart lenni ipariskolájuk. 2. A brassói románajku iparos-tanoncok ezelőtt is nagyszámban látogatták a nonconfessionel német tannyelvű ipariskolát s kevesebben az államit. Nem az iparos-tanonc, hanem a mester köteles a tandíjt fizetni s ott hol a mester is szegény, a tandíj elengedtetik. 4. Ha az Asociatiunea taneszközökről szives most gondoskodni, ezt akkor is tenné, ha saját iskolát tartana fenn. Ha nem hát: „Vakulj te is román!“ és szidjad a „guvernul ungurescu-t“!

Köhalomban a képviselőválasztás folyó hó 23-án lesz. Képviselőjelölt kormánypárti programmal Gutenau Károly hévizi nagybirtokos. Gutenau a szászok és románok előtt is közkedveltségnek örvendő mivelt uri ember.

A beregszászi hitelintézet az erdélyi közművelődési egylet javára, mint alapító tagsági díjat száz forintot adományozott.

Alapítási tervek Budapesten. Financziális körökben arról van szó, hogy Budapestén egy bank létesítése tervezetik, mely vicinális vasutak építésével, némely létező vicinális vasutaknak megvételeével s elsőbbségeiknek egységes papírra való konvertálásával foglalkoznék. A kormány hajlandó adó- és bélyegmentességet biztosítani e vállalatnak. Azonkívül egy talajjavító-bank alapítás is hirlélik.

Betörés Szegeden. Vakmerő betöréses lopás történt 18-án Szegeden az Ivankovicsné féle házban. A ház tulajdonosnője reggel cselédjével együtt leányának családjához ment s a szobák ajtait gondosan becsukta. Midőn délután hazajött, az udvarra néző szoba ablakát bezúzva, szobáit feldulva és szekrényeit felfeszítve találta. Azonban a tettes, ki úgy látszik nagyon ismerős lehetett a helyzettel, csupán a 900 frtnyi készpénzt vitte el, míg az ékszereket és egyéb értékes holmikat érintetlenül hagyta.

Gyilkos férj. Brünnhöl írják, hogy az Ó-Hroziekauban lakó 34 éves Mihácsik József meggyilkolta 11 éves idősebb feleségét, kivel nagyon rossz viszonyban élt. A törvényszéki orvosok konstatálták, hogy az öszes bordák törését lábtiprás okozta. Mihácsik, a kit azonnal elfogták, bevallotta tettét.

Brassai piaczi árfolyam.

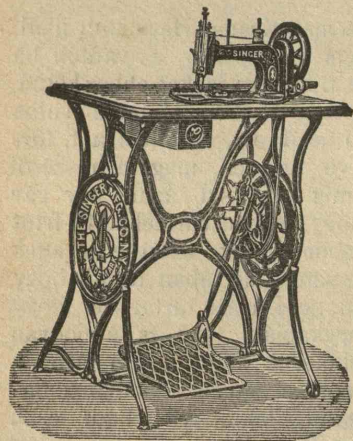
Brassó, 1885. december hó 21-én.

Román papírpénz	à 20 frankos	8.35	vétel	8.40	eladás.
„ ezüstpénz	à 20	8.30	„	8.35	„
Napoleon d'or (aranypénz)	„	9.96	„	10.—	„
Török lira	„	11.20	„	11.39	„
Orosz imperial	„	11.20	„	11.30	„
Arany	„	5.96	„	5.99	„
Orosz papírrubel	„	123.—	„	123.—	„

Felelős szerkesztő: **Szterényi József.**

Kiadótulajdonos: **Alexi könyvnyomdája.**

AZ EREDETI SINGER VARRÓGÉPEK

a világ legmegkísérlettebb s legtökéletesebb varrógépei; főelőnyük: egyszerű szerkezet, könnyű kezelés, sokoldalú tevékenység s használhatóság, kiváló tartósság. — Az eredeti Singer-féle varrógépek nélkülözhetetlenek a háztartásban, megbecsülhetetlenek iparosok számára, s ép ezért

292 2-4

a leghasznosabb karácsonyi ajándékok.

A folyton növekedő fogyasztás, az összes világkiállítások legmagasabb kitüntetései a legbiztosabb ítéletet mondják ezen varrógépek jósága felett. — A gyár 30 éves fennállása, minden nagyobb városban levő üzleteim alkalmas berendezése a legbiztosabb s legtökéletesebb kezelést nyújtják.

Különös vásárlási előnyök, heti lefizetés és készpénz fizetésnél nagy rabatt engedélyeztetik.

Neidlinger G. Brassó, Nagy-utca 492. sz.

Ad 8896./1885 sz.-hoz tllkvi.

(291) 1—1 Szám 11724./1885.

Brassómegye alispánjától.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói királyi törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Stenner József végrehajthatónak Munteanu Nicolae és neje végrehajtást szenvedő elleni 170 frt 39 kr tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. tvszék területén levő, a vidombáki 467. sz. tkjkbvben A + alatt foglalt 202/144, 287, 288, 4724. hrsz. fekvőkre az árverést 421 forint ezennel megállapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fenti ingatlanok a jövő 1886-dik évi február hó 6-ik napján délelőtti 9 órakor Vidombák község irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladni fogják.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át — végrehajtható és képviselője kivételével, készpénzben vagy az 1881. évi 60. törv.-czikk 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: 60. törv.-czikk 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Brassó, 1885. november 28 án.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál.

Deési, elnök.

Udvarnok, jegyző.

Szám 11723./1885.

Brassómegye alispánjától.

Hirdetmény.

Brassómegye törvényszékének szolgásményzete részére az 1886. évben szükségeltető 12 pár csizma és 12 pár cipő szállításának biztosítására folyó hó 29-én délelőtti 11 órakor az alispáni hivatalnál zárt levelű ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A versenyezni kívánók felhívataknak 20 frt bánatpénzzel ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlatukat fenti nap és óráig az alispáni hivatalnál beadni. — A szállítási feltételek mai naptól kezdve a hivatalos órákban az alispáni kiadó-hivatalnál betekinthezők.

Brassó, 1885. december hó 14-én.

Roll Gyula,

(295) 2—2

kir. tanácsos alispán.

Szám 11722./1885.

Brassómegye alispánjától.

Hirdetmény.

Brassómegye törvényszékének közigazgatási, árvasszéki és gyámhatósági s mértékhatóság hivatalainál az 1886. évben szükségeltető, körülbelül 415 köbméter száraz bükk tűzifa szállításának biztosítására f. é. december hó 28-án d. e. 9 órakor az alispáni hivatalnál zárt levelű ajánlati versenytárgyalás tartatik.

A versenyezni kívánók felhívataknak 52 frt bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatukat fenti nap és óráig az alispáni hivatalnál benyújtani. — A szállítási feltételek mai naptól kezdve a hivatalos órákban az alispáni kiadó-hivatalnál betekinthezők.

Brassó, 1885. december hó 14-én.

Roll Gyula,

294) 2—2

kir. tanácsos alispán.

H I R D E T M É N Y.

Brassómegye törv.-hatóságának közigazgatási, árva- és gyámhatósági, valamint mértékhatóság hivatalainál az 1886. évben szükségeltető irodai szerek szállításának biztosítására f. é. december hó 30-án délelőtti 9 órakor a megyei alispáni hivatalban zárt levelű ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A versenyezni kívánók felhívataknak 20 frt bánatpénzzel ellátott és a kellő mintákkal felszerelt, lepecsételt írásbeli ajánlatukat fenti nap és óráig az alispáni hivatalnál benyújtani. — A szállítási feltételek mai naptól kezdve a hivatalos órákban az alispáni kiadó-hivatalnál betekinthezők.

Brassó, 1885. december hó 14-én.

Roll Gyula,

(297) 2 2

kir. tanácsos alispán.

Szám 11723./1885.

Brassómegye alispánjától.

Hirdetmény.

Brassómegye törv.-hatósága szolgásményzete részére 1886. évben szükséges öltönyök szállításának biztosítására f. december hó 29-én d. e. 9 órakor az alispáni hivatalnál zárt levelű ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A versenyezni kívánók felhívataknak 80 frt bánatpénzzel és posztó-mintákkal felszerelt, lepecsételt írásbeli ajánlatukat a fenti nap és óráig az alispáni hivatalnál benyújtani.

A szállítandó öltönydarabok a következők:

- 2 köpenyeg,
- 5 attila,
- 6 kabát,
- 6 magyar nadrág,
- 6 pantallón,
- 11 mellény,
- 22 nyakraváló,
- 12 sapka.

A szállítási feltételek mai naptól kezdve az alispáni kiadó-hivatalnál betekinthezők.

Brassó, 1885. december hó 14-én.

Roll Gyula,

(296) 2 - 2

kir. tanácsos alispán

Két fiúgyermek mellé (9 és 6 évesek)

egy nevelőnő kerestetik,

ki a háztartás vitelet is elvállalná (Segesvárra).

Értesítést nyújthat e lap szerkesztősége,

(302) 1 - 1

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, miszerint raktáramat

díszművekkel, ifjúsági iratokkal, ima- és képeskönyvekkel, finom papeteriával és társasjátékokkal dúsan felszereltem, melyek

karácsonyi és ujévi ajándékoknak

felette alkalmasak.

Kérem a n. é. közönség szives jóindulatu pártfogását. Törekedni fogok becses megrendelőimet pontos kiszolgálás, kitűnő minőség és olcsó árak által kielégíteni.

Mély tisztelettel

Altstädter Antal,

könyvkereskedő.

(301) 1—

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank váltóüzlete BUDAPESTEN

(alapított 1842-ben, részvénytőke 5.000.000 forint)

az 1883-iki XXXI. törvényczikk értelmében

részletveket minden a budapesti hivatalos árfolyam lapban jegyzett sorsjegyekre, tetszés szerinti részletfizetésekre kibocsát.

Képviselve

ORÉNDI FRIGYÉS bank- és váltóüzlete által

(205) 30 -

Brassón, Színház-utca 94. sz.

A'ólirt ezennel tisztelettel tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, miszerint

FÜSZERÜZLETEMET

saját házamban, Ó-Brassó, 1. h. sz. alatt,

melyet eleintén Zintz ur, utóbb pedig Rhein vezetett, — folyó évi október hó 1-től ismét magam kezelem; az üzlethelyiséget megfelelően nagyobbitottam és áruimat a legjobb forrásokból megszereztem.

Friss fűszerárúmat a n. érd. közönség becses figyelmébe tiszteletteljesen ajánlván, bátorkodom megjegyezni, ha utóbbi bérloim e jó forgalmi helyen lévő üzlettel a rossz kiszolgálás által 3 hónapon át a t. cz. vevőközönséget elidegeníteni törekedtem, főtörekvésem leendő nekem lehető jutányos árak és pontos kiszolgáltatás által üzletem régi jó hírnevét visszaszerezni. — Csak egy kísérletbe kerül egy csekély bevásárlással, hogy arról a n. é. közönség meggyőződhessek.

Minekutána üzletem fogyasztására igen nagy mennyiségű petroleumot vásároltam, kénytelennek látom, elsőrendű petroleumot literenként 16 krért és elsőrendű am. petroleumot pedig literenként 22 krért kiesinyben elárusítani.

A nagyérdemű közönség becses megrendelését kérve, — maradok mély tisztelettel

(299) 1 - 2

Márk Sámuel.

Én, CSILLAG ANNA, 185 cmtr. hosszú, óriás-Loreley-hajammal,

melyet saját találmányu kenőcsöm 14 havi használatából nyertem, bebizonyítottam köszönőlevelek ezreivel, melyek mindenkinek szabad betekintésre rendelkezésére állanak, hogy az mindennemű hajbetegségek ellen a legjobb s legbiztosabb szer, a hajhullás megakadályozására, a hajnövekedés előmozdítására, a fejbőr erősítésére, fejfőres, korpaképződés, kopaszfejlőség, férfiaknál a bajusz és szakáll gyér volta ellen bámulatos eredményt nyertel használtatt. A leghíresebb szakférfiak elemzési bizonylatai betekinthezők. — Egy tégely ára 50 kr. 1 frt, 2 frt-használati utasítással együtt.

(266) 5 - 10

Szétküldi postautóval v. a pénz előleges beküldésére minden világrészbe

Csillag és Társa gyára, Budapest, király-utca 26.

Kapható Brassóban: Kropácsy Ferencz fodrász urnál, Nagy-utca 486. sz. a.

